

Redaktørens forord

Efter temaet om idræt og køn i sidste nummer af *Dansk Sociologi*, der samlede en række artikler under en fælles hat, er dette nummer præget af den variation og bredde, der er i tilgangen til samfundsmæssige emner inden for sociologien.

Den første artikel "Tillid til mad" er skrevet af *Bente Halkier* og *Lotte Holm*. Heri redegør de for de første hovedresultater fra en stor dansk undersøgelse af forbrugernes tillid til fødevarer. Fødevarerområdet har i en årrække været præget af det ene medieomtalte problem efter det andet, så som risikoen for salmonellainfektioner og kogalskab. Fødevarer bliver således endnu et element i den risikobetonede hverdag, som kendetegner det moderne samfund. Fødevarerområdet er kendetegnet ved, at der er mange aktører og institutioner, som man kan have hhv. tillid og mistillid til som forbruger, og forfatterne mener, at området har været udsat for en øget politisering. Samtidig er mad og spisning vævet ind i sociale og kulturelle strukturer, og dermed bliver opfattelsen af fødevarer og valget af dem en meget kompleks størrelse. En tendens er, at mere og mere ansvar for sikre fødevarer bliver lagt over til forbrugerne, enten i forhold til de indkøbsvalg, de fore-

tager, eller til håndteringen af fødevarer i hjemmet. I artiklen viser forfatterne, hvorledes sådanne risici opfattes og håndteres af forbrugerne og hvilke strategier, den enkelte forbruger tager i anvendelse for at etablere en form for sikkerhed.

Den anden artikel omhandler mødet mellem lokale og tilflyttere i en udkantskommune. I artiklen "Vi hilser da på hinanden" præsenterer *Gunnar Svendsen* på baggrund af et feltstudie i Ravnsborg kommune, hvordan tilflytterne bliver mødt af skepsis. Det skyldes dels mediernes negative fokusering på kontanthjælpmodtageres flytning til små kommuner, men også konkrete, dårlige erfaringer med, at tilflytningen kan medføre forøgede sociale udgifter for kommunen. Med afsæt i en teoretisk diskussion af begreberne bridging/bonding social kapital analyserer forfatteren, hvordan mødet mellem to kulturer kan gå skævt. Den fysiske distance på landet bliver til en mental distance, hvis der ikke er steder, hvor man kan mødes og få et kendskab til hinanden. Udkantskommunerne i landet er præget af fraflytning og en skæv alderssammensætning, og forfatterens fremhæver, at tilflytningen kunne

være et plus for og sikre dens overlevelse, hvis man formåede at se de ressourcer, tilflytterne har, og ikke kun se på dem som sociale udgifter. Artiklen argumenterer for, at mistroen fra de lokale og den sociale isolation, som nogle tilflyttere oplever, skaber en ond cirkel med sygdom og deraf følgende belastning af det sociale og medicinske system. Dermed bliver forestillingerne om tilflytterne en selvopfyldende profeti. I værste fald er der ikke tale om brobyggende social kapital men om bindende social kapital, der bevirker, at de lokale og tilflytterne kommer til at stå i to uforsonelige grøfter.

I artiklen "Byen, magten og netværket" præsenterer *Ole B. Jensen* sit bud på indholdet i en revitaliseret bysociologi. Jensen argumenterer for, at en nytematisering er nødvendig, hvis sociologien skal bidrage til at forstå de forandringsprocesser, der sker i byrummet. Sociologien har været fraværende i de senere års begrebsdannelser og teorier om byen, og det er ifølge forfatteren synd for såvel byteorier, som i stedet overtages af human geografien og arkitekturforskningen, som for sociologien, der har brug for at forstå de fysisk-rumligt indlejrede samfundsrelationer, som kommer til udtryk i de forandringer, der sker med byen i disse år. Sådanne forandringer er også genstanden for den case, som præsenteres i artiklen, og som bruges som dokumentation for nødvendigheden af nytematiseringerne. Der er tale om en beskrivelse af de symbolske kampe i forbindelse med beslutningen om at opføre et musikhus på Ålborg Havnefront. Casen ligner processen omkring udviklingen af Københavns Havn og mange lignende processer i andre, mindre danske byer og andre udenlandske byer. En af artiklens pointer er, at byerne nationalt og internationalt konkurrerer om at tiltrække virksomheder, der fungerer i en ny "mobilitetslogik". Det giver i følge artik-

len andre betingelser for byplanlægning, og Jensen argumenterer for, at netværk bliver vigtigere end tidligere tiders formelle politiske og bureaukratiske processer, og spørgsmålet er, hvilken plads det efterlader til demokratiske processer?

Den fjerde artikel har titlen "Penge, (ud)dannelse, forbindelser eller *brains*?" og er skrevet af *Mads Jæger* og *Anders Holm*. Artiklen forsøger at give nogle forklaringer på, hvorfor der fortsat hersker sociale uligheder med hensyn til uddannelse i Danmark og andre lande, der er kendetegnet ved, at velfærdsstatslige foranstaltninger skulle fjerne barriererne for lige adgang til uddannelse. Som det anføres indledningsvist er videregående uddannelse i Danmark stort set gratis, og man må derfor antage, at det hovedsageligt er andre, ikke økonomiske faktorer, som skaber den sociale ulighed i uddannelseschancer, som undersøgelser dokumenterer. Spørgsmålet er hvilke sociale baggrundsforhold, som har betydning for unges uddannelsesvalg, og hvordan man skal operationalisere dem. Med afsæt i Pierre Bourdieus kapitalbegreb forsøger forfatterne at "dekomponere", hvorledes 4 typer materielle og immaterielle forældreressourcer influerer uddannelsesvalget: økonomisk, kulturel, social og kognitiv kapital. Datagrundlaget er Socialforskningsinstituttets ungdomsforløbsundersøgelse, som giver mulighed for at undersøge sammenhængen mellem forældreressourcer og børnenes uddannelsesvalg, idet forældrene har deltaget i undersøgelsen i en år-række. Konklusionerne om, at immaterielle forhold i hjemmet har stor betydning for uddannelseschancer sætter fokus på, at det er nødvendigt at anlægge en anden synsvinkel på uddannelsesområdet og kan give interessante input til den standende diskussion om den danske folkeskole.

I kronikken "Arbejdssamfundets

uhellige alliance om det hellige arbejde“ diskuterer *Michael Hviid Jacobsen* om det moderne samfund ikke mest rammende skal betegnes “arbejdssamfund“. Der har i de senere år været mange forskellige bud på overskriften på afløsningen af tidligere samfundsformationer. Et af de mere succesfulde bud har været risikosamfundet, men Jacobsen forsøger at gøre op med sådanne nedprioriteringer af arbejdets betydning for det moderne menneske og samfundsmæssige forandringer, og argumenterer for, at arbejde ikke kun fortsat betyder meget for den enkelte, men også er politisk og ideologisk centralt, idet der er en overdreven fokusering på arbejde og “noget for noget“-mentalitet. Jacobsen argumenterer for, at arbejdet har fået så stor betydning for den enkelte og i samfundet generelt, at det idag virker som “socialt opløsningsmiddel“, idet en række andre samfundsinstitutioner nedprioriteres og hjemmefronten koloniseres i takt med, at arbejdet fylder mere og mere.

I review-essay’et “Et nyt perspektiv på magt i det sociale arbejde“ præsenterer og diskuterer *Lars Skov Henriksen* og *Annick Prieur* to antologier, der behandler spørgsmålet om, hvorledes det sociale

system er med til at skabe klienter. Henriksen og Prieur finder, at der er tale om to meget vigtige bøger, som bidrager til en nødvendig debat, idet de bl.a. udfordrer selvforståelsen i feltet og bidrager til kritik af det sociale arbejdes “skyggesider“. Bøgerne fortjener efter deres opfattelse opmærksomhed og modspil, og det bidrager Henriksen og Prieur til gennem deres præsentation af bøgernes indhold og diskussion af centrale teoretiske tilgange samt efterlysning af metodiske diskussioner i bøgerne. Review-essayet kan på flere måder ses som en uddybning af nogle af de iagttagelser af virkeligheden i Ravnsborg, som præsenteres i Svendsens tidligere omtalte artikel.

Endelig bringes en række anmeldelser af sociologisk litteratur.

Billedsiden til dette nummer er fra et videoportræt med 4 fiskere fra en kutter. Kunstneren har forklaret, at det handler om mennesker og deres forskellige forestillinger og drømme om et godt liv, og nogle af de tilværelser som oftest er usynlige. Billederne i dette nummer er ikke en illustration til de enkelte artikler, men snarere en generel illustration, der kan supplere mange af de sociologiske antagelser, som findes i indlæggene.

Susanne Kuehn